

Motion till riksdagen 2021/22:4415

av **Linda Lindberg m.fl. (SD)**

med anledning av prop. 2021/22:116 En fast omsorgskontakt i hemtjänsten

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla som har hemtjänst ska erbjudas en fast omsorgskontakt och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Socialstyrelsen i uppdrag att utvärdera hur lagen efterlevs och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kompetensförsörjningen av undersköterskor och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sverigedemokraterna välkomnar till stora delar regeringens proposition om en fast omsorgskontakt inom hemtjänsten. Det är hög tid att ställa kvalitetskrav på omsorgen om äldre så att rätten till en värdig ålderdom stärks. Vi vet att de som i dag arbetar inom omsorgen får allt mindre tid för de äldre och att antalet anställda inte ökar i takt med de behov som finns. Verksamhetens komplexitet har också ökat och mer avancerad hälso- och sjukvård utförs inom hemtjänsten. Vi är av uppfattningen att en fast omsorgskontakt skulle ge en positiv omsorgskvalitet. PRO framför i sitt remissvar att under 1980-talet hjälpte en undersköterska fyra omsorgstagare per arbetsdag. I dag hjälper en undersköterska i genomsnitt 16 olika omsorgstagare per dag, varav hälften av besöken är kortare än 15 minuter. Personalens förutsättningar att ge en professionell omsorg är helt avgörande för kvaliteten i äldreomsorgen. Vi ser med oro på utvecklingen, och äldreomsorgen måste prioriteras så att våra äldre får värdig och jämlik omsorg.

I propositionen föreslås bl.a. att den som har hemtjänst ska erbjudas en fast omsorgskontakt i syfte att tillgodose den enskildes behov av trygghet, kontinuitet, individanpassad omsorg och samordning. Lagändringen ska träda i kraft den 1 juli 2022, och året därefter utökas bestämmelsen till att även omfatta att den som utses till fast omsorgskontakt ska ha yrkestiteln undersköterska.

Samtliga med hemtjänst ska erbjudas en fast omsorgskontakt

I propositionen föreslår regeringen att den som har hemtjänst med stöd av 1 § eller 2 a § ska erbjudas en fast omsorgskontakt, om det inte bedöms vara uppenbart obehövt. Sverigedemokraterna avstyrker den del i förslaget som handlar om att en fast omsorgskontakt inte ska erbjudas om det bedöms vara uppenbart obehövt. Vi menar att samtliga som beviljats hemtjänst med stöd av 1 § eller 2 a § ska erbjudas en fast omsorgskontakt och att det inte bör finnas en pysventil, likt i regeringens förslag. I likhet med Socialstyrelsen menar vi att det inte minst utifrån ett jämlikhetsperspektiv kan anses rimligt att alla som har hemtjänst erbjuds en fast omsorgskontakt. Likaså Inspektionen för vård och omsorg lyfter frågan om att samtliga som beviljats hemtjänst ska erbjudas fast omsorgskontakt för att främja en jämlik socialtjänst där personer med lika behov garanteras samma erbjudande.

Att genuint verka för kontinuitet, jämlikhet men också långsiktighet är prioriterat för oss och bör genomsyras fullt ut.

Vi ser risker i det nu liggande förslaget att erbjudandet om en fast omsorgskontakt kan komma att bli en prioriterings- och bedömningsfråga som kan variera över landet. Inte minst med anledning av de rekryterings- och bemanningsutmaningar vi ser torde krav på att alla ska erbjudas en fast omsorgskontakt vara högst relevant, för att Sveriges lag är tydlig och säkerställer jämlikhet och lika behandling.

Utvärdering av hur den nya lagen efterlevs

Vidare anser vi likt PRO att Socialstyrelsen bör ges uppdraget att utvärdera hur den nya lagen efterlevs och om arbetet med en fast omsorgskontakt bidrar till kontinuitet, trygghet, individanpassad omsorg och samordning. En sådan utvärdering bör ske som senast tre år efter lagens ikraftträdande.

Kompetensförsörjning

Vi instämmer i regeringens bedömning att endast den med yrkestitel undersköterska ska kunna utses till omsorgskontakt. För att få en stark kompetens och nå en ökad kvalitet inom hemtjänsten är det av vikt att säkerställa att personal med såväl utbildning som yrkeserfarenhet ges ambition att stanna kvar inom området. Det behövs således såväl incitament till kompetensutveckling som lönetrappor, och vi ser att den fasta omsorgskontakten kan vara en del i att nå detta. I takt med att allt fler stannar kvar längre i sina hem ökar också den medicinska vården och alltmer avancerad sjukvård utförs. Behoven hos omsorgstagare med hemtjänst är därmed inte sällan komplexa och omfattande, vilket ställer särskilda krav på kompetens för att den som utses till en fast omsorgskontakt ska kunna utföra sitt arbete på ett tryggt och säkert sätt.

Vi instämmer med regeringen samt Svensk sjuksköterskeförenings och Vårdförbundets remissvar som särskilt trycker på kravet att utbildningskraven för undersköterskor ska vara uppfyllda innan personen kan komma i fråga som fast omsorgskontakt.

Coronakommissionens rapport visade att fyra av tio i omsorgspersonalen saknar undersköterskeutbildning. I en kartläggning uppskattar några kommuner att endast 20–30 procent av personalen i hemtjänsten är undersköterskor. Samtidigt har Ivo i sina årliga tillsynsrapporter pekat på att det fortsatt finns brister i kompetensen hos dem som

arbetar inom äldreomsorgen. Det kan exempelvis handla om att legitimerad personal delegerar hantering av läkemedel till personal som inte har tillräcklig erfarenhet, kunskap eller språklig kompetens för att kunna utföra uppgiften på ett säkert sätt. Att fortsatt intensifiera kompetensförsörjningen och säkerställa tillgången på undersköterskor är angeläget. I betänkandet Vilja välja vård och omsorg – En hållbar kompetensförsörjning inom vård och omsorg om äldre (SOU 2021:52) som presenterades i juni 2021 föreslås bl.a. att regeringen överväger att tillsätta en funktion för att samordna och följa upp det fortsatta utvecklingsarbetet när det gäller kompetensförsörjning inom vården och omsorgen om äldre, vilket vi ser som positivt. Betänkandet remissbehandlas just nu. Parallellt med detta menar vi att regeringen bör ge Socialstyrelsen i uppdrag att ta fram en långsiktig kompetensförsörjningsplan som sträcker sig tio år fram där bl.a. regelbundna uppföljningar görs, och där mätbara mål tas fram för att mäta kvalitet, bemanning och kompetenstillförsel inom hemtjänsten samt verka för att behovet av undersköterskor tillgodoses fullt ut inom hemtjänsten och den fasta omsorgskontakten.

Kravet om språkkunskaper

Vidare vill vi återigen betona vikten av krav på språkkunskaper och instämmer i vad bl.a. Vårdförbundet framför om att krav på goda kunskaper i svenska språket måste uppfyllas för den som är fast omsorgskontakt. Flera studier har visat på problem som existerar i dag med omsorgspersonal med svaga språkkunskaper där omsorgstagaren blir lidande och även utsätts för fara. Att säkerställa kontinuitet i utförandet av insatser blir en vinst i både tid, pengar och inte minst livskvalitet. För sjuksköterskor verksamma i kommunen är det i dag ett problem att kommunicera med omsorgspersonal som inte vet vad som avviker utan bara *att* något avviker.

Linda Lindberg (SD)

Carina Ståhl Herrstedt (SD)

Clara Aranda (SD)

Per Ramhorn (SD)